

Talousarvion laadintaohjeet vuoden 2027 talousarvioksi

Kunnanhallitus 08.06.2026
39/02.02.00/2026

Kuntalaki edellyttää, että valtuusto hyväksyy vuoden 2026 loppuun mennessä kunnalle vuoden 2027 talousarvion. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vuosille 2027–2029.

Kustavin kunnan hallintosäännön 8 luvun 33 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa. Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

Kuntalain 110 § edellyttää, että talousarvio- ja suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntalain mukaisesti taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvion laadinnan lähtökohtana on Kustavin kunnan vuonna 2026 hyväksytty kuntastrategia. Lautakuntien talousarvioesityksissä määritellään ne konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit, joilla lautakunnan valitsemat strategiset tavoitteet saavutetaan. Talousarvioon sisältyvät lautakuntien toiminnalliset tavoitteet esitetään siten, että niissä viitataan kuntastrategian asianomaiseen kohtaan.

Lautakuntien on käsiteltävä toimialaansa koskeva talousarvioehdotuksensa syyskuun loppuun mennessä. Alustavan aikataulun mukaan kunnanhallituksen ehdotusta talousarvioksi käsitellään kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston marraskuun ja joulukuun kokouksissa. Kunnan tulee ilmoittaa Verohallinnolle vuoden 2027 veroprosentit viimeistään 17.11.2026.

Talousarvion 2027 laadinnassa huomioitavaa

Kustavin kunnan talousarvion vuodelle 2027 tavoitteena on, että talousarviosta tulee ylijäämäinen. Jotta tavoite voidaan saavuttaa toimialojen toimintakatteen (toimintatulojen ja toimintamenojen erotus) tulee olla vähintään jäljempänä yksilöidyn raamin mukainen.

Talousarvioesityksen tulee sisältää lautakunnan asettamien tavoitteiden edellyttämät, mahdollisimman realistisesti arvioidut määrärahat. Muutokset palvelutarpeessa ja yleisessä kustannuskehityksessä on otettava huomioon. Määrärahojen vähennysten tulee perustua konkreettisiin, mahdollisimman yksityiskohtaisiin suunnitelmiin siitä, miten taloudellisena tavoitteena määritelty ylijäämäinen tilinpäätös ja talouden toteuma vuodelle 2027 saavutetaan.

Talousarvion suunnittelun raami määräytyy toimialakohtaisesta vuoden 2025 tilinpäätöksen toimintakatteesta, josta tehdään 5 %:n määräinen vähennys. Näin laskettu toimintakate toimii kyseisen toimialan raamina. Tämä tarkoittaa, että toimiala on velvollinen suunnittelemaan

talousarvionsa toimintatulot ja toimintamenot siten, että raamina toimiva toimintakate toteutuu.

Lisäksi talousarvion laadinnassa on huomioitava seuraavaa:

1. Talousarvion laadinnan tavoitteena on ylijäämäinen tilinpäätös vuodelle 2027. Lähtökohta kehykselle on vuoden 2025 tilinpäätöksen tehtäväalueiden hallintokunnittain yhteenlasketut toimintakatteet, joista tehdään toimialakohtaisesti 5 %:n määräinen vähennys edellä kuvatun mukaisesti. Menojen mahdollisia lisäyksiä vastaamaan on suunniteltava konkreettisia toimia menosäästöiksi ja/tai tulojen lisäyksiksi.

2. Toimialojen on käytävä läpi taloudellisten säästöjen aikaansaamiseksi mahdollisuudet yhteistyön lisäämisestä, henkilöstöjärjestelyistä, taksojen ja maksujen tarkistuksista sekä palveluverkon ja toiminnan muutoksista. Valmistelu on aloitettava riittävän ajoissa, jotta toimenpide-ehdotukset voidaan käsitellä talousarvioseminaarissa syyskaudella 2026.

Talousarviota laatiessaan toimialat ovat velvollisia suunnittelemaan ja toteuttamaan kunnanhallituksen 20.04.2026 § 84 hyväksymän talouden sopeuttamisohjelman mukaisista kohteista ja toimenpiteistä.

3. Tavanomaisesta poikkeavat määrärahaesitykset on perusteltava kirjallisesti talousarviossa tai tarvittaessa erilliselle liitteelle riittävän yksityiskohtaisesti, jotta talousarvion lopullinen valmistelu ja päätöksenteko helpottuisi.

4. Toimialat tekevät yksityiskohtaiset esityksensä talousarviosta ja toiminnallisista tavoitteista sekä niitä vastaavista tarpeellista mittareista ja suoritteiden määristä.

5. Palkkamäärärahat arvioidaan palkkaliitteen perusteella huomioiden työehtosopimusten yleiskorotukset. Työnantajan sosiaaliturvamaksuihin ja eläkevakuutusmaksuihin varataan tarvittava prosenttiosuus. Määräaikaisten, sijaisten ja erilliskorvausten palkkamäärärahavaraukset tehdään toimialoilla.

6. Merkittävät kalustohankinnat tulee yksilöidä siten, että tavanomaiset kaluston hankinnat määritellään käyttötalouteen, mutta hankinnan arvon ylittäessä 6.000 euroa se käsitellään pääsääntöisesti investointina. Samaan käyttötarkoitukseen tehtävät hankinnat tulee mahdollisuuksien mukaan suunnitella investointeina.

7. Investointien kohdentuminen ja määrä käsitellään syksyllä. Investoinneista laaditaan erittelyt talousarviokirjaan. Uusista taloudellisesti merkittävistä investointikohteista on laadittava yksityiskohtainen ja kattava selvitys sekä vaikutusten arviointi. Investointeja suunniteltaessa on otettava huomioon myös investoinnin vaikutukset käyttötalouteen.

Esittelijä kunnanjohtaja Rauno Peltola

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä esittelytekstistä ilmenevän talousarvion laatimisohjeen.

Kunnanhallituksen päätös

Ptk tark.

Täytäntöönpano

Lautakunnat ja toimialajohtajat